

На основу тачке 8. став 1. Одлуке о обрачуну и клирингу и о функционисању обрачунских рачуна банака код Народне банке Србије ("Службени гласник РС", бр. 57/2004), гувернер Народне банке Србије доноси

ОПЕРАТИВНА ПРАВИЛА ЗА КЛИРИНГ (НЕТО ОБРАЧУН)

1. Пријем појединачних налога за плаћање, или група налога за плаћање уз које се доставља спецификација појединачних налога ради обрачуна мултилатералних нето износа за поравнање који се обавља на обрачунском рачуну банке из тачке 2. Одлуке о обрачуну и клирингу и о функционисању обрачунских рачуна банака код Народне банке Србије (нето обрачун) (у даљем тексту: **клиринг**), обавља Народна банка Србије – за учеснике у **клирингу**.

2. Учесници у **клирингу** су:

- 1) Народна банка Србије,
- 2) банка која поседује дозволу за рад Народне банке Србије и уписана је у регистар код надлежног органа (у даљем тексту: банка),
- 3) Република Србија (министарство надлежно за послове финансија учествује преко консолидованог рачуна трезора који се води код Народне банке Србије).

Прикључење у клиринг

3. За учешће у **клирингу**, учесници из тачке 2, одредбе под 2 и 3, ових правила подносе Народној банци Србије захтев за прикључење, који је оверен печатом и који је потписало лице овлашћено за заступање.

4. Да би Народна банка Србије учеснике из тачке 3. ових правила прикључила у **клиринг**, ти учесници су дужни:

- 1) да буду учесници у **Real Time Gross Settlement** систему Народне банке Србије (у даљем тексту: **RTGS** систем);
- 2) да пријаве банкарски код за идентификацију (BIC код) који користе у **RTGS** систему;

3) да испуне техничке услове и стандарде за повезивање с **клирингом** утврђене упутством Народне банке Србије за примену одлуке којом се уређује електронски начин обављања платног промета;

4) да доставе овлашћење за задуживање рачуна преко кога се врши обрачун у **RTGS** систему – по основу нето позиције из мултилатералног обрачуна у **клирингу**;

5) да пријаве лица овлашћена за контакт с Народном банком Србије по пословима обрачуна у **клирингу**;

6) да закључе уговор с Народном банком Србије.

Мере заштите и одговорност

5. Учесници у **клирингу** дужни су да при обављању обрачуна обезбеде мере сигурности и заштите, које се посебно односе на запослене који учествују у пословима платног промета, на контролу операција, на обраду података везаних за рад с **клирингом**, као и на физичку контролу приступа рачунарским ресурсима повезаним с Народном банком Србије а за потребе извршења обрачуна у **клирингу**.

6. Учесници у **клирингу** обавезни су да одреде запосленог који ће бити задужен за сигурност и заштиту комуникације с **клирингом** (у даљем тексту: администратор заштите), да га за то овласте и овлашћење доставе Народној банци Србије.

Администратор заштите задужен је за:

1) конфигурисање и администрацију хардверских и софтверских система заштите који служе за безбедну комуникацију с **клирингом**;

2) обављање платног промета у складу са одлуком којом се уређује електронски начин обављања платног промета и упутством за њено спровођење, које доноси Народна банка Србије;

3) подношење Народној банци Србије месечног писменог извештаја о примени безбедносних мера и сарадњи с **клирингом**.

7. Учесници у **клирингу** одговорни су за веродостојност, кодирање и садржину послатих порука, за благовременост слања порука у **клиринг**, као и за то да поруке шаљу и примају за то овлашћена лица.

Лимит

8. Пре почетка сваког клириншког циклуса, Народна банка Србије сваком учеснику одобрава лимит за негативну нето позицију из мултилатералног обрачуна у **клирингу** и резервише одговарајући износ на терет средстава учесника у **RTGS** систему.

Негативна нето позиција учесника ниједног тренутка не сме бити већа од одобреног лимита.

Учесник, у складу са својим потребама, може захтевати повећање или смањење лимита. Промена лимита се одобрава ако то дозвољава стање средстава учесника у **RTGS** систему и њихова нето позиција у тренутку захтева.

9. На крају последњег клириншког циклуса у току обрачунског дана, неискоришћена средства резервисана по основу одобреног лимита слободна су за коришћење у **RTGS** систему.

Пријем налога у клиринг

10. Комуникација између учесника и **клиринга** остварује се порукама, које се могу достављати појединачно за свако плаћање или за групу плаћања, у складу са упутством којим су уређени формат и намена порука за размену података у платном систему Народне банке Србије.

Порука се сматра валидном ако испуњава следеће услове:

- 1) да је формирана у SWIFT формату, у складу са упутством из става 1. ове тачке;
- 2) да је послата и примљена на начин и по правилима утврђеним одлуком којом се уређује електронски начин обављања платног промета;
- 3) да је послата и примљена у складу с Дневним терминским планом **клиринга**, који је, као Прилог 1, одштампан уз ова правила и њихов је саставни део (у даљем тексту: Дневни термински план).

11. Валидна порука обрађује се одмах после пријема у **клиринг**.

12. Порука која из било ког разлога не може бити обрађена – враћа се пошиљаоцу.

13. Обрада валидних порука обухвата:

- 1) контролу датума реализације налога за плаћање;
- 2) контролу износа на налогу за плаћање;
- 3) контролу учешћа банака наведених у налогу за плаћање;
- 4) контролу статуса обрачунских рачуна за **клиринг** учесника наведених у налогу за плаћање.

14. Послате валидне поруке за које се обрадом утврди да испуњавају услове за учешће у **клирингу** евидентирају се на обрачунским рачунима за **клиринг** учесника само ако негативна нето позиција не прелази одобрени лимит. После извршене обраде, **клиринг** упућује пошиљаоцу одговарајућу поруку о потврди пријема тих порука, у складу са упутством из тачке 10. став 1. ових правила.

15. Ако негативна нето позиција прелази одобрени лимит, послате валидне поруке за које се обрадом утврди да испуњавају услове за учешће у **клирингу** стављају се у ред за чекање, да би се, након обезбеђења средстава, извршиле према редоследу приспећа до краја обрачунског дана.

16. За послате валидне поруке за које се обрадом утврди да садрже инструкције за плаћање које не задовољавају услове за учешће у **клирингу**, **клиринг** одмах упућује пошиљаоцу одговарајућу поруку о одбијању примљене поруке, у складу са упутством из тачке 10. став 1. ових правила.

17. За валидне поруке које се на крају клириншког дана затекну у реду за чекање, **клиринг** шаље пошиљаоцу одговарајуће поруке о одбијању примљених порука, у складу са упутством из тачке 10. став 1. ових правила.

Начин извршења плаћања у клирингу

18. После истека времена предвиђеног за пријем порука, утврђеног Дневним терминским планом за сваки клириншки циклус, утврђују се нето стања обрачунских рачуна учесника.

19. После извршеног обрачуна, на основу нето стања рачуна учесника у **клирингу**, дају се налози за извршење мултилатералних нето позиција у **RTGS** систему. Те позиције могу бити негативне или позитивне.

Ради извршења негативних мултилатералних нето позиција учесника задужује се рачун учесника у **RTGS** систему и истовремено одобрава обрачунски рачун **клиринга** у **RTGS** систему.

Ради извршења позитивних мултилатералних нето позиција задужује се обрачунски рачун **клиринга** у **RTGS** систему и истовремено одобрава обрачунски рачун учесника у **RTGS** систему.

20. Извршење налога за плаћање које испоставља **клиринг** по основу поравнања из нето обрачуна обезбеђује се средствима резервисаним на основу одобреног лимита.

Начин обавештавања учесника у клирингу

21. После сваког клириншког циклуса у нето обрачуну, сваком учеснику се достављају:

- 1) извештај о извршеним трансакцијама и
- 2) појединачне поруке за плаћања које том учеснику шаљу други учесници.

22. Рекламације на трансакције извршене у **клирингу** разматрају се само ако стигну најкасније првог радног дана од дана обраде.

Искључење из клиринга

23. Народна банка Србије може учесника у **клирингу** привремено или трајно искључити из **клиринга** у следећим случајевима:

- 1) ако установи да учесник не испуњава било који од услова за чланство у **клирингу**;
- 2) ако учесник не поступа у складу са овим правилима;
- 3) ако учесник не поступа у складу са уговором који је закључио с Народном банком Србије о учешћу у **клирингу**;
- 4) ако утврди да учесник изазива техничке проблеме у раду **клиринга**.

У случају из става 1. одредба под 1 ове тачке, Народна банка Србије ће учесника у **клирингу** трајно искључити из **клиринга**, а у случајевима из одредаба под 2, 3 и 4 те тачке – опоменуће учесника, па ако опомена нема ефекта, изрећи ће му меру привременог искључења. Ако и после више привремених искључења настави с прекршајима из става 1, одредбе под 2, 3 и 4, ове тачке, Народна банка Србије може учесника у **клирингу** трајно искључити из **клиринга**.

24. Одлуку о привременом или трајном искључењу из **клиринга** доноси Народна банка Србије, која о томе одмах обавештава учесника, уз обавезно навођење разлога искључења, евентуално предузетих мера и услова за поновно укључење учесника у **клиринг**.

25. Учесник се може поново укључити у **клиринг** ако испуни услове неведене у одлуци о његовом искључењу.

Радно време клиринга

26. **Клиринг** је на располагању корисницима сваког радног дана.

Радним даном, у смислу ових правила, не сматрају се субота и недеља, као ни дани државних празника који су проглашени нерадним данима.

27. Радно време **клиринга** утврђено је Дневним терминским планом, који мора бити усклађен с Дневним терминским планом **RTGS система** који је саставни део оперативних правила којима се уређује обрачун у реалном времену по бруто принципу.

28. Народна банка Србије може, по потреби, променити радно време Дневног терминског плана.

Ако се Дневни термински план промени на захтев неког учесника, Народна банка Србије ће трошкове наплатити од тог учесника.

Накнада за рад клиринга

29. За пружање услуга **клиринга** Народна банка Србије наплаћује накнаду, у складу са одлуком којом се утврђује јединствена тарифа по којој Народна банка Србије наплаћује накнаду за извршене услуге.

Завршне одредбе

30. Народна банка Србије може мењати ова правила под условом да о томе претходно обавести учеснике, и то најмање три радна дана пре ступања на снагу тих измена.

31. Даном ступања на снагу ових правила престају да важе Оперативна правила за клиринг (нето обрачун) (Г. бр. 162 од 27. јануара 2004).

32. Ова правила ступају на снагу 1. јуна 2004. године.

Г. бр. 1516
18. маја 2004. године
Београд

Г у в е р н е р
Народне банке Србије
Радован Јелашић, с.р.

ДНЕВНИ ТЕРМИНСКИ ПЛАН КЛИРИНГА

Почетак дана	8.30 – 9.00
Размена порука за плаћања за први циклус	9.00 – 10.30
Клиринг (први циклус)	10.30 – 11.00
Размена порука за плаћања за други циклус	11.00 – 12.30
Клиринг (други циклус)	12.30 – 13.00
Размена порука за плаћања за трећи, последњи циклус	13.00 – 14.30
Припрема за трећи, последњи циклус	14.30 – 14.45
Клиринг (трећи, последњи циклус)	14.45 – 15.00
Размена порука за плаћања за следећи дан	15.00 – 18.00
Опозив неизвршених порука за плаћања	18.00 – 18.05
Издавање извода рачуна	18.05 – 18.30
Архивирање	18.30 – 21.00
Крај дана	21.00

У току времена утврђеног за издавања извода рачуна и архивирање дозвољено је слање порука типа MT 998.